

Vácrátóti Arborétum

A vácrátóti az ország legnagyobb botanikus kertje, egyben az élő növények leggazdagabb hazai gyűjteménye. A 27 hektáros kertben közel 13 000 növényfajt, illetve -fajta mutatnak be.

A rátóti birtokot 1871-ben Vigyázó Sándor gróf vásárolta meg. 1873 tavaszától 1913-ban bekövetkezett haláláig Band Henrik volt a főkertész.

A kerten átfolyó Sződ-Rákos-patak vizét felhasználva és a régi nagy tavat is bevonva tórendszert alakítottak ki; a kitermelt földdel a lankás domboldalakat tették változatosabbá. . A patak partját sziklákkal rakták ki, hogy természetesebbnek tűnjön. A romantikus hangulatot fokozta a patak partjára épített vízimalom – ezt a II. világháború előtt itt forgatott film címe után ma is „zenélő malomnak” hívják. A romantika jegyében készült a Ferenc-halom nevű domb, a Sziklás-tó a pompás vízeséssel és a barlangszerű alagút, miként a szigeten elhelyezett gótikus műromok is.

Az üvegházi gyűjteményt az 1880-as években az országos kertészeti kiállításokon több oklevéllel ismerték el.

Vigyázó Sándor úgy végrendelkezett, hogy ha a család fiú utód nélkül maradna, akkor a hatalmas vagyon általános örököse a Magyar Tudományos Akadémia legyen. Apja halálának évében, 1921-ben hasonló szellemben végrendelkezett fia, Vigyázó Ferenc is,

Vigyázó Ferenc nem alapított családot, és 1928. július végén elhunyt; a rátóti kastélypark a Magyar Tudományos Akadémia tulajdonába került, de az Akadémia nem vállalkozott fenntartására, ezért a köteles rész fejében visszaadta azt Vigyázó Sándor unokájának, Bolza Mariettának, miután Bolzáék sikeresen megtámadták a végrendeletet. Gróf Zichy Domokosné Bolza Marietta 1936 őszén Debreczeni Sándor pesti ügyvédnek adta el a kastélyt és a parkot. Az új tulajdonosok kezében az értékes növénygyűjtemények tönkrementek. A pusztuló fenyegetést kivágatták, helyette 11 kataszteri holdon gyümölcsöst telepítettek. Az 1930-as évek végén rossznak ítélt állaga miatt lebontották a kastélyt is, és helyére a ma is látható udvarházszerű épületet emelték.

A II. világháború alatt és különösen után sokat károsodott a közben gazdátlanúvá vált kert.

A mai botanikus kert alapjait Pénzes Antal rakta le

A múlt században készült kerttervet felhasználva helyreállították az eredeti úthálózatot, és sziszifuszi munkával megkezdték helyreállítani a kertet

1961. május 1-jén megnyitották a kertet a nagyközönség számára is. Azóta, de különösen az utóbbi években egyre szépítik, fejlesztik